

ФРОНТОВЫК СЕМ, ОРДЕНСЕНЕ САКАДР!

**Хёрлэ
Салтяр
орденён
статучё**

Хёрлэ Салтяр орденне вайрэй тата мирлэ вайхтра ССР Союзне оборондласиниче, патшалдах хайрушсардйхне тивётерессиниче пысак йнйгдйхсем тундйин наградала-ма сирйелетне.

Хёрлэ Салтяр орденёне наградаласе:

Салдусенче пат-тярлэх тата хайолдх кайтарташйин, сар ёрсенен пите йста та пёлсе йёркеленй-шен;

пурдйшйин хайрушй условисенче сар тата служба тивёсене пурдйгдй чухене паттярлэх тата хайолдх кайтарташйин.

Вайрса хутпашнисем тата вёсен наградалисем синчен сурднй статъясенче Сар Хёрлэ Длав, Аслй Отечественнй вайрэй, Мухтав орденёсем, сар медалёсем синчен час-часх асйнасё, анчах Хёрлэ Салтяр орденё синчен сайрарах. Ку вара 1930 сулхи апрель уйхёиче сирйелетне пёрремёш сар орденёсенчен пёри пулнй вёт. Сак орденпа Аслй Отечественнй вайрэй сүлёсенче пирён ентешсенчен чылгайшине наградалгана. Вёсенчен хайше-пёрин синчен сак замёткасем.

Салун-Гора синчи салдору

Нимёр фашисчёсен сарёсем хирё тиниче рёйперсе, пирён часем таймансем оккупациленё Сурёёр Кавказ территоринче ирёске кайларнй та Крымга, унйн тей хулине Севастополе ирёске кайларас тесе Тандйима тгдйиндй.

Тайман вара Крымга хайёй алпиниче тгдйиндй. Пирён сарсем нимёсен Севастополе патёиче хуёлёнекен тей чикки патне пырса, штурмлага хайёрленнй. Тандйималй сул синиче Салун-Гора хайвар-тланга тёндй. Хёвёландй, рёичи чанкй хысаксемте тусем чйрмантарнисёр пулне, кунта темисе хуёлёнемели сооужнисем оборудованиленё: траншейсен тгвагй диний, вёсем сёртён

тыгнйса ту хысакне сити вырнаснй, пйралукпа тыгса сардйиндй, тимёр-бетонран тунй хуёлёнемели вырйнесем тата блиндажсем. Ту рывайхёичи айдым минна хирне сардйиндй.

1944 сулхи майын 7-мёшёиче ирхинче, Николой Акимович Калинин салдору чарсенчен пёри ту патёиче вырнаснй фронтнй 15 километрлй учас-токёичи таймансене штурмлага тыгдйиндй. Салун-Гора тайлёмё синиче тата ун сыйхёиче чихёру салдусем пындй. Таймансем хайррйин хирё тёндй. Анчах та пирён салтаксене рёйтерме май пулмак Вёсем вут-сулём выёр, суухатусем тусе яланмалгала тыгдйиндй. Пирён салтаксем тавдйи кашни

хысакёшён вайёсене шёлёмесёр салдурнй. Калинин контурана сёйсё илнй хысрйн вара Севастополе кёрёкен сула ирёске кайларнй. Кавказ леш енчи Севастополе ирёске кайларнй салдусене хулушйиндйшйин, Салун-Горана штурмландй сёрте пайрйшйин Николай Акимович Калинин сардору Хёрлэ сёртёр орденёне наградалгана.

Снаряд хысрйин снаряд

Ростов - Кавказ халхи. Кунта нимёсен ушкандё Кавказ леш енчи нефте туртса илест тёсё тгдйиндй. Ростов обласён хирсен-че хаар салдусем пусландй. Заки фахрудин хайёй пушкине салдакан сар часне сула тата Салкипе Коланы ялёсене савайрса илме задани пандё. Декабрён 5-мёшёиче ирхинче таландй тыгдйиндй. Нимёссем мён-пур енчен персе кётсе илнй, суухатусем те пулнй. Орудй командирё хулухрён пусле кайларсанах апа вёлёрнй, иккёшине аманднй. Заки суухатса кайман, суртсем хысрйичен тундй танксене пёичен пеме тыгдйиндй. Кашт вайхт иртёсен пирён танксем те ситнй. Нимёссем 5 танк суухатса кайла чакма тыгдйиндй.

Хастарилдх кайтарташйин, уйрём условисенче пёлсе пёвёшён Заки Юнусовича Хёрлэ Салтяр орденёне наградалгана.

1944 сулхи декабрён 4-мёшёиче 131-мёш номере (7874) тундй "Красная Татария" хасратран касса илин сыхландса юндй.

Салдасакан сарсем. Заки Юнусович фахрулдинов вайрсаиччен Тельман районёичи Тернес совхозра ёрленё. Вал пите лайдах артиллерист, гварди аслй сержант. Вал нимёссен тават танкне тата виёе пушкине пётернй. Салтак хайёй пушкине вайрса вутлй сүлёсемне чылдй ундй. Вайрса пусланса мён вёсленичченех салдурнй.

Турён персе тёл тундй

1944 сулхи декабрь уйхёиче нимёссен сарёсем кётмён сёртён Арленн патёичи пирён сарсене тандйима тыгдйиндй та хёвёландё ененелле 90 километр шдйиндй. Америка-непсөм пысак суухату тусе кайла чакнй. Вёсен лару-тгдйинче сымдлагас тесе Черчил Сталина тандйнасиче хайрплатма мйиндй.

Пирён сарсем пёвёлпех хайрленсе ситменнинче пёхмасёр, Верховнй командова-нийё Висло-Одер операшине тыгдйиндй приказ пандй. Сандампрех планшармёиче хёру салдусем пулгандй. Пирён сарсем Висла урлй кайса, таймансене хёсё-хёсё малалла шдйиндй. Табдрашит Сайфульмулюков аслй сержант суртёпнй зенитгдй хёрушпал расчётне, танк чарёсене нимёссен самолёгёсем тандйнаран сыхламаландй. Анчах та сывдйша пеме кйна мар, салпалх танксемте суран сарсене малалла кайма та пулгашма тур килнй.

Салдусенчен пёриниче нимёр танксёсен пысак колоннй контратака туса, Сайфульмулюков хайёй зениткине сардурнй та нимёссем енелше пеме тыгдйиндй. Вал пёр танка тата хай тёлпёй сурёкен пёр орудие персе лектернй.

Нимёссем кайла чакнй, пирён сарсем вара малалла талгандй. Кунта, фронтрах, Таблара шпигта, кайкёр синиче маларах та Сар Хёрлэ Длав орденёте сар медалёсем сакса сурёсенскоре. Хёрлэ Салтяр орденё парса наградалгана.

Днепр урлй касгнй

Нимёр сарёсене Курск Пёжкинче сёмёрсё тгдйиндй хайррйин, вёсем Днепрёйн салтём сыванё хёрушпё сирёйпенсе юлма шутландй. Пирён сарсен за-дачи калдла чакакан тгдйиндйшман вайсёрлан-ниче уёй ку рса,

коханшыв урлй карса, Киевга ирёске кайларас тёлёвпё плацдарма сардурса илессе пулнй.

Политёсчөсемте командирсөм пайдрнй за-дачйна пурдйгдлас тёлёште пысак йнган-тару сёр ирттернй.

Сёр синчи сарсене сывдйшран персе арка-тасаран хуёлёкен 974-мёш зенитпа артиллери пюкёй вут-хём перекен пювочён командирё Пав-вел Иванович Ильин Днепр урлй салдурса кайма тёлпё хайёрленнй. Агдй айне мён лекндй сардурнй уёй курднй: хаймасемте, пёрнесем-те, кимёсемте, пушй пичёсемте. Пушй пу-рле пёснй та пёрини-сенчен орудисем валли икё сулд тундй, тёрёкё-рех пултяр тесе айкки-сене 5-шөр пушй пич-кепе сирёйлетнй.

Сёрле шйг 12 сохөре пилёктаран пйрлй шыв-ра тгрса, сүдйсем сине

орудисене кустарса ан-тарндй, троссемте сирёйлетнй. Орудисен-чен перекеннисем кёсменсене тыгдй та ипше кайндй. Юнашар

сулатма, орудисенчен вёсёрсёр пеме тыгдйиндй. Снардысем сине-сине үкнё, путакансем кайкёрнй. Иккёмёш сулла снаряд тгдрёмён

2-шө сөс юндй. Ар-томатиксем пулгаш-ниче орудисене сыван хёрушпё кайларнй та тгдрех салдурса кёнё. Пысак суухату-сем тусе ир ене гитлер-вепсене аркатса, сыван

агдй айёичи хайёрсемте уёй курса пехота ба-талёнь шыв урлй каснй. Куханшыв варринче ритиччен дйпкй ипшё, анчах часех нимёсен енчен пеме тыгдйиндй. Пирён пехота суран хёрушине тухсан нимёссем пайланма тыгдйиндй иккен. Хёру салдору пулгандй. Шыв урлй карсажан совет сарёсене асйрхасан, нимёссем ракетсөмте

лекниче йна сёдё пёрчи пек аркатндй, орудй тата рынсем шыва анса кайндй.

Суран хёрушине ситме 50 метра яхн юндй. Ильин пулнй сивенён-мен сулдйи орудй рас-чечё мёншпур вайран кёсменсөмте ёрленё, вут-хём выёр суран хёрушине ритнй. Икё сал-так аванднй, 4 орудирен

Днепр юханшывё урлй сардурса кар-нйшйин, плацдарма тгпса тандйиндй тата андйлагтйшйин чылдй салтаксемте ко-мандирсөм награ-дйиндй. Павел Ива-нович Ильин (ужер-чөкёре салтёмдйран пёрремёшнй) Хёрлэ Салтяр орденне илме тивёснй. Ку Курскга пёвёлпё хайррйин унй иккёмёш сар орденё пулнй.

Материалсене И. Саидлер хайёрленё.

Эльмира Хамматова: "Сине вяхт ылашше улаштары"

- Эпә паян пите хум-ханатлп... Сирән ен-тешрән

Нурлат хәнисем

аръямбемле, ачисемле сак залра пулса иртне телпулу чунә хумхан-тарче, кунта кәйдәлә лару-тару хусаланче. Сак телпулу пәтем чун-чәре-не пырса тивет, курсуле тытса чарма йывәр...

Телевиденире эпә 1969 султана әсләтә, Сәлах манан творчествәла сыханә пурнәс 7-8 кәвсәненәх пусланнә, уни чухнәх эпә пултарулақ студияне, радиопередачәсенә хушһанаттам, спек-такльсенә выһаттам, - каласа паратъ Эльмира Хамматова...
"Залида" передачәсәр пүснә, кун синчен бирән хәсәтра сырнәчә өнтә, телепередачәсен пәллә ертүсә Самрәксән центренчә теләр сюжет хәтә-рләнә. Аставам кәненки преземтацийәннен, Эль-мира Хамматова каланә тарәх, әнә "Чуһнан" прог-рамәсеннен беринчә кәвәртәс.

денчәсенә пулләв куль-турине вәренетәтә. Хам мән пәлине пурне те вәсенә пама тәряшәтәтә.
- Эсир яланах иләмлә те самрәк...
- Хама пәхма тә-ряшәтәтә. Еснә сәс сыр-лахластап. Тәсләхрен, астрологине кәсәкла-натәп.
- Халә хуласемле районсенәчә вырәнтәтә
Телевидени йәркә-ләрсенә тимләх уяларсәсә. Эсир, тел-девиденире 30 сул хушши әсләнәкәдә, икә әслә театр пәлләвә иләнәкәдә, сәкна мәнлә йһәһнатәдә?
- Эпә ырлатәтәтә сәс. Культура аталандәвнә сәкә тата та сүләрәх сәкәнемә пуллә те сә шуллатәтә.
Т. НАЗАРОВА.

Хәна юррисем Самрәк пүс йәтайми чыс куртам

Ирхине йәтәм та пүртрән тухрәм, Аршан сурә сунә юр куртам.
Сәк тәвансем патне, ай, килсәсән Самрәк пүс йәтайми чыс куртам.
Хура вәрман хәрне хәлхә картәм Сар кайяксем дарса корлама. Пире аттә-әнне, ай, суратнә Ырә ыһнәсәмәлге пәлпәшма.

Сан пурәнтәтә фәйәк - кайяк мәнки, Фәр алдә сум ытса тәрасә.
Вәдл чәнах та фәр алдә сум иккен, Ялти ялти ыһнәсәм эпир иккен.

Саврака та йәтем, тудә кәһнәлә, Ан уйәрәр уһән хисремнә. Хәлпиченәх пәрле пурәнтәтәдәр, Ан уйәрәр, тәвансем, малашнә.

Әсәтәтәр пулсан, ай, әсәтәр, Пүсмәр сине тухса әсәтәр.
Юратәтәр пулсан, хисәпләсен, Юрла кәһна юрла әсәтәр.
Пухса йәркәлекенә Е. ИЛЛОПКИНА

М.Б.Васяницев врач сынсенә эрех әсншичен тата табак туртиншичен пәр сәнсра сипләт.

Сәанса пәтәмнәх анонимлә пултарәтпәр. Сипләнгән чухнә тәвансәм әлгә пәлтә-расәсә. Сиправка паратәдәр. Консулҗатпачи, ка-лау, кадрахри сәһансәм тата колпировани хысрәһни пудайшу - тудәсәдә!
Сипләнгән кун, эрнекун, майнә 8, 22, июһнә 5, 19-мәһсәненчә районти кәлтәтура суртәнчә 14 сәхәтре фыртатару тата каласу ирттә-рәтпәр. Лицензи МЗ РФ N00164-30, 1995 сулхи яһварән 16-мәһсәненчә панә.

"Надежда" ШИ ювәһпәр издәлийәсәм юсакан мастерской уәатә. Адрес: Тимәтдиһнов ураме, 79. 8 сәхәстрән пулласа 16 сәхәстрән әсгәлтпәр, кану күнә - вырсаринкун.

"Н-Октябрь сүту-куй бази" АО
куртиндәман сүлтатә:
- аһноһсәм 1 килограмм хакә 8 теһкә,
- аһләһсәм 7 теһкә,
- пакудәһсәм 7 теһкә.
Саллаһ сүтәйхәра әрушәсәм, виһноград, куһләста пур.

Учредительсем: Нурлат районен административные редакции ёс коллективе
Хәсәт әрнере вйгә хут-чен - юһкун, әрнекун, һәмләкун тутарла, вырәсәла тата чәйәшлә тухәт.

"Техника" магазиненчи 2-мәш хуһри "Мәли-та" магазин (кәһнәсәм, кичитаварсәм) Йәһә сурәһн 1-мәш хуһне куһнә. Адрес: Школьная ураме, 8. Хәксәм йүһә, таварсәне закзаһна илсе кәһтпәр.

"Нурлат-Октябрь АТП" акционер об-щества акционерсен сулҗатәкәри пәрлехи пухнә пәлини синчен пәлтәрәт. Вәдл 1998 сулхи майнә 29-мәһсәненчә 10.00 сәхәтре Нурлат хуһинчи Школьная ураменчи 31-мәш суртәла пулатә.
Акционерсәне 8.00 сәхәстрән пулласа 10.00 сәхәстрән регистранлийәсәсә:
Кун йәркә:
1. Обществән 1997 сулхи сулҗатәкә от-чәтне сирәйләсәсә.
2. Ревизи комиссияһн пәтәмләтәһнә сирәйләсәсә.
3. Обществән директорсен советне суй-ласә.
4. Обществән генеральнәй директорне суйласә.
Директорсен советчә:

ПӘЛТӘРҮСӘМ

Пүһәруйә йәһичи чиркә сүһәһчичи суртә дача өалли сүлтатидәр. Телефонсем: 2-16-66, 5-26-06, 18 сәхәт хәсрәй шәһкәраваһамалла.

37-мәш СМУ 2-мәш номерә стиропельство участкаһнәчә бәләме 4-5 разрядлә электросварщик-сем, платниксем, кәһнәшчиксем, шпукатпурсем, монтажниксем кирә. Мамәк йәһичи битуми за-воденчә ыһтса пәһмәлге.

Чуһри сула поселокенчә һикәсәй фәр участкакә сүлтатидәр. Советская ураменчи 139-мәш суртәри 5-мәш хәһтпәрне 17 сәхәт хәсрәй ыһтса пәһмәлге.

Дружба ураменчи 53-мәш суртәри "Адиә" мага-зин "Флар де Сәһне", "Орифейм", "Тербәләйф", "Мира докс", "Кәһвәһ", фирмәсен пысәк паһаһәһчәй косметикине сүлтат. Лицензи Б-97 202645.

"Ардан" поселокенчә суртә тухма һикәсә хуһә уча-стак, ВАЗ-21053 кузодә (авари хәсрәй, хәкәй жар) сүлтатидәр. Тел.: 5-26-08, 17 сәхәт хәсрәй ыһтса пәһмәлге.

Пахчәсәсән "Армагәк" нәһташәһчәнчә дача сүлтатидәр. Телефон: 5-28-09.

Суртә сүлтатидәр. Яһәләһичи Сергей Толчинан ыһтса пәһмәлге.

Пухрәнәй гараж, апат-сүмәс комбинәчә сүһәһчичи дача, әһләссәм сүлтатидәр. Тел.: 5-39-55.

Заренчәй поселокенчә суртә сүләнәтә. 15 сот-ка сәр пур, хакә 5 пин теһкә. 2-26-08, 3-83-30 номерлә телефонсәмлә е Сирәккә йәһичи Фа-рида Сәһировәдан ыһтса пәһмә пулатә.

ПӘЛТӘРҮСӘМ

Сәһәр завоһнә миһрорайоненчә 1998 сулхи маһнә 4-мәһсәненчә сүхәһнә документсәне (пас-порт, водителә үдәстәвәренчәйә, Леонид Ива-нович Попов ячәне һанә автәмәшина иләмәли техпәһһон) тавәрса һикә ыһтаһпидәр, һарне пулатә. Адрес: Ленин ураме, 18-2. Телефон: 2-24-38.

Нурлат районен Коопзәһотпуромә хәләхрән сәруһми ыһшидатидәр. Хакә 1 килограмм 50 пус. ***

Сиртәк ураменчи суртә сүлтатидәр (жуһчә, гараж, муһрен, сәр участкакә пур) е хәһтпәрне уәһтпәрәтпидәр. Адрес: Куһбәһшәв ураме, 96-1. ***

Кожсәһмәһсәк ураменчи 13-мәш суртә сүлтатидәр. Муһури ураменчи 20-мәш суртәра ыһтса пәһмә пулатә. ***

1990 сулҗатә тухса кәһларнә ВАЗ-21083 сүлтатидәр. Телефон: 5-22-39, 17.00 сәхәт хәс-рәй шәһкәраваһамалла. ***

Дача сүлтатидәр. Адрес: Тимәтдиһнов ураме, 45-1. ***

Сыранчә Чәләй хуһинчи икә пүһәһмә хәһт-пәрә сәһнә һекә хәһтпәрне е икә пәр пүһәһмә хәһтпәрсәмә уәһтпәрәтпидәр. Адрес: Гагарин ураме, 14-39. ***

Ардан поселокенчи суртә вәсәкәһәй сүлтатидәр. Гараж, жуһчә, сарай, 10 сотка сәр участкакә, шәвә, сәһнә "Урал" мотоцикл пур. Телефон: 5-40-26. ***

Чуһри сула поселокенчә дача участкакә сүлтатидәр. Телефон: 5-12-47. ***

Красин ураменчи 26-мәш номерлә суртә сүлтатидәр, хакә 10 пин теһкә. Телефон: 5-16-59. ***

Икә пүһәһмә хәһтпәр сүлтатидәр. Адрес: Школьная ураме, 84, 18 сәхәт хәсрәй ыһтса пәһмәлге. ***

Овражная ураменчи 13-мәш сүлтатидәр. Муһ-чә, шәвә, хуһрәһтәсәм, һакә пур. 18 сәхәт хәсрәй ыһтса пәһмәлге. ***

Пахчәсәсән "Оптовик" нәһташәһчәнчә сәд һакә сүлтатидәр. Адрес: Советская ураме, 183-118. ***

Хула варуһичи икә пүһәһмә хәһтпәрне икә пәр пүһәһмәсәмә уәһтпәрәтпидәр. Варантсәм муһ-ма пуһтәрәсәсә. Телефон: 5-18-87. ***

Пахчәсәсән "Армагәк" нәһташәһчәнчә дача сүлтатидәр. Адрес: Дружба ураме, 76-16. ***

Киров ураменчи суртә сүлтатидәр е уәһтпә-ратидәр. Адрес: Садовая ураме, 2а-3. ***

Пахчәсәсән "Нарвалык" нәһташәһчәнчә (Ху-рату ялә) дача участкакә сүлтатидәр. Телефон: 2-13-28. ***

Пәр пүһәһмә хәһтпәр тата 1989 сулҗатә тухса кәһларнә ВАЗ-21083 сүлтатидәр. Адрес: Совет-ская ураме, 189-141, телефон: 5-17-79. ***

"Москваич - 2141" сүлтатидәр. Тел.: 5-13-74. ***

Висә пүһәһмә хәһтпәрне икә пәр пүһәһмә хәһт-пәрсәмә вәсәкәһәй уәһтпәрәтпидәр. Школьная ураменчи 13-мәш суртәри 17-мәш хәһтпәрне 16 сәхәт хәсрәй ыһтса пәһмәлге. ***

1-2 кун хушшинчә муһкәһр пәһләксәм тухса сүлтатидәр. Муһкәһр пәһтәти сине сәһкәһрәчәк тәһтпидәр. Картамәсәм теле сүлтатидәр, әсәсә һа-ма муһтәрәтпидәр. Хәксәм каласә тәһһәһнә тәһрәх. Адрес: Ленинградская ураме, 14, теле-фон: 5-37-39. ***

Советская ураменчи 63-мәш номерлә суртә сүлтә сүлтатидәр. 60 лет Октябрә ураменчи 2-мәш суртәри 1-мәш хәһтпәрне ыһтса пәһмә пулатә. ***

Тел редактор Р.Ф.ЗАМАШЕВ.
Редактор Т.И.БУРАЙКИНА.

Хәсәтә Тутар Республичкин Инфор-мәһсәһне пичәт министрствинчә шула иләнә.
Регистранлийәһнә номерә 34.